

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Школа	Основна школа „Ђура Јакшић“ Бања Лука
Вријеме реализације	29.2.2016. године у 15.20
Разред и одјељење	III ₃
Реализатор	Весна Бубић
Наставни предмет	Природа и друштво
Наставна тема	Биљке и животиње моје околине
Наставна јединица	Животињски свијет околине
Тип часа	Обрада
Иновативни модел наставног рада	Рад у групама
Облик рада	Фронтални, рад у групама
Наставна средства и помагала	Лаптоп, пројектор, , прибор за писање, наставни листићи, хамер папир, сличице
Наставне методе	Метода усменог излагања, метода наставног разговора, метода рада на тескту, метода писаних радова, метода илустрације

МИКРОПЛАН НАСТАВЕ У ОБРНУТОМ ДИЗАЈНУ

1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЖЕЉЕНИХ РЕЗУЛТАТА

Могућност ученика да идентификују разноврсност животињског свијета и њихова станишта, особине те да научено примјењују у свакодневном животу.

2. ОДРЕЂИВАЊЕ ПРИХВАТЉИВИХ ДОКАЗА

- да ученици разумију прочитани текст и задатке
- да ученици тачно одговоре на дата питања
- да ученици праве мапе уме уз заједнички договор
- да оцјењују рад (залагања) својих, али и чланова других група

3. ПЛАНИРАЊЕ ИСКУСТАВА УЧЕЊА И ПОУЧАВАЊА

1. Уводне наставне активности
2. Формирање група и подјела задатака за рад
3. Интерактивни (групни) рад на диференцираним вјежбама
4. Извјештавање група
6. Завршне заједничке активности

ОРГАНИЗАЦИЈА, ТОК И СТРУКТУРА ЧАСА

1. Уводне наставне активности

Полако уводим ученике у данашњу наставну јединицу. Претходни час сам им најавила да исјеку пар сличица о животињама те да ћемо те сличице искористити за каснији рад. Потрудићу се да им објасним на најбољи начин те да ћемо је успјешно савладати. Замолим ученике да пажљиво слушају и прате моја упутства јер ће касније добити наставне листиће које ће заједно да раде са другом или другарицом. За почетак пуштам им на пројектору, кратак видео запис о планети Земљи. Након тога, слиједи питања:

- А) Шта је приказано на видеу?
- Б) Које животиње сте примјетили?
- В) Да ли све животиње живе на истом мјесту? Зашто не живе?
- Г) Шта можемо да закључимо за почетак, гдје све животиње станују?

Дакле, данашња лекција је *Животињски свијет околине*. Запишем наслов на табли, а ученици у свеске.

2. Формирање група и подјела задатака за рад

Ученике дијелим у групе према мјесту сједења. Имамо укупно 20 ученика, па ће бити 6 група, по три члана, с тим што ће двије групе имати 4 члана. Групе добијају листиће са сликама одређених животиња (сисари, инсекти, птице, гмизавци, водоземци и рибе) и то редом. Прва група су сисари, иза њих друга група добија наставни листић са инсектима, трећа добија листић са гмизавцима и тако редом. Добивају овакав распоред група да не би дошло до преписивања и да размисле добро те да ураде задатке са својом групом. Свакој групи прилазим за помоћ приликом одговарања.

3. Интерактивни (групни) рад на диференцираним вјежбама

1. Група-сисари

Погледајте слике. Прочитајте сљедећи текст и добро размислите па одговорите на питања. Све одговоре напишите у свескама.

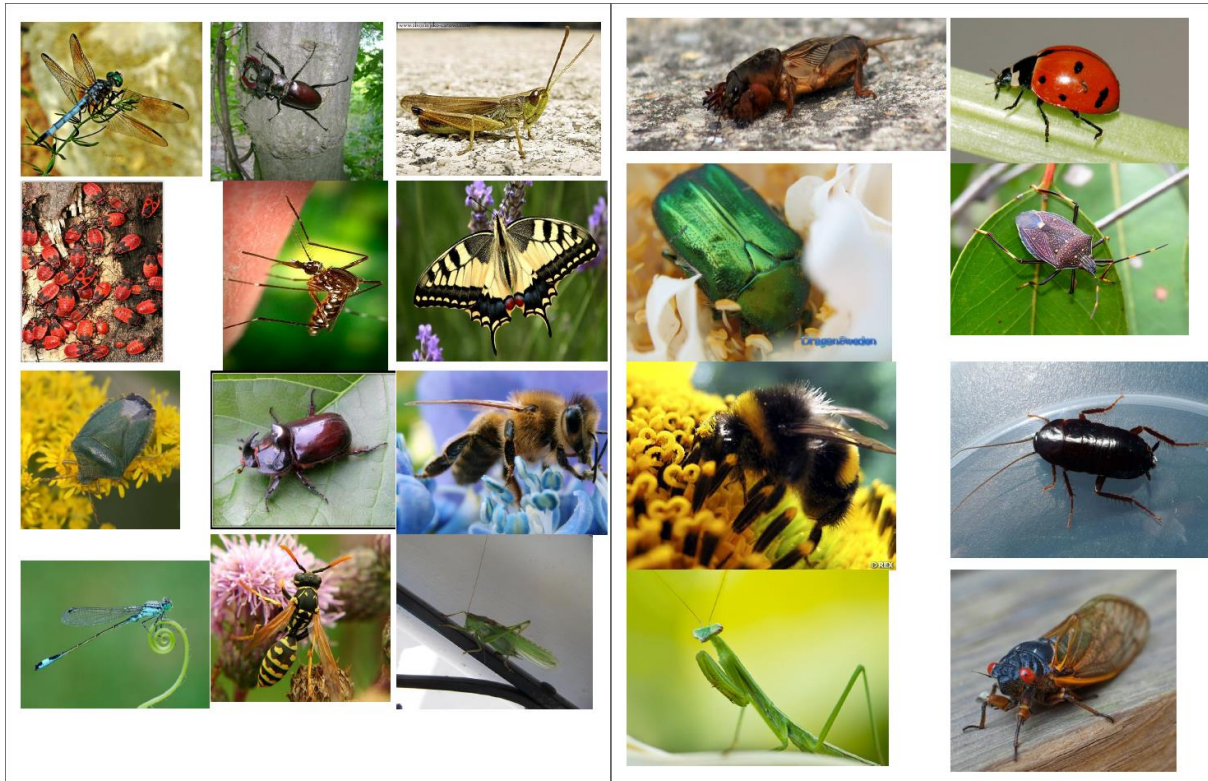
Сисари рађају живе младе. Млади се хране сисањем млијека мајке. Тако је настао назив сисари. Велики број домаћих и дивљих животиња су сисари. Сисари су директни потомци [гмизаваца](#). За неке фосилне остатке тешко је рећи којој од ове двије групе припадају. Најочигледнија особина сисара је крзно и длака, којим је прекривена кожа. Живе у разним срединама на земљи и у земљи. Крећу се трчећи, скачући, летећи. Сисари су достигли највиши степен у развоју.

Питања:

1. Наброј 5 домаћих и 5 дивљих животиња које су сисари.
2. Знаш ли који је највећи сисар на планети Земљи?
3. Опишите сисара којег најбоље познајете (назив, изглед, начин исхране и кретања). Можеш приказати и у виду мапе ума дату животињу.

2. Група- инсекти

Погледајте слике. Прочитајте сљедећи текст и добро размислите па одговорите на питања. Све одговоре напишите у свескама.

Инсекти су најмногобројнија класа [животиња](#). Врло су разнолики по облику и начину живота. Већином су малих размјера; тијело им је састављено из три јасно одијељена дијела: главе, груди и трбуха. Имају 6 ногу, а многи од њих и крила.

Према грађи крила и усног апарата дијеле се на многобројне редове: тврдокрилце, опнокрилце, правокрилце, лептире, двокрилце, риличаре итд.

Играју значајну улогу у природи, као опрашивачи биљака, а многи су велике штеточине пољопривредних и шумских култура или паразити човјека (бува) и домаћих животиња ([обад](#), [голубачка мушица](#)). Многи су преносиоци епидемичних болести човјека и стоке ([тифус](#), [маларија](#), [спаваћа болест](#)).

Питања:

1. Наброј 5 животиња које су инсекти.
2. Наведи инсекте који немају крила.
3. Опишите инсекта којег најбоље познајете (назив, изглед, начин исхране и кретања). Можеш приказати и у виду мапе ума датог инсекта.

3. Група- Птице

Погледајте слике. Прочитајте следећи текст и добро размислите па одговорите на питања. Све одговоре напишите у свескама.

Velika senica, *Parus major*

Plava senica, *Parus caeruleus*

Dugoprepna senica, *Aegithalos caedatus*

Vetruška, *Falco tinnunculus*

PREPOZNAJMO PTICE

Kada pokušate da po prvi put prepoznate ptice, verovatno ćete se više zbuñiti nego u tome uspeti. To nije razlog za zabrinutost, naki anatomski je prošao kroz to iskustvo. Brzo ćete naučiti da prepoznajete češće vrste, a potom i one sa kojima se redje srećete. Ako pokušavate da odredite neku vrstu sa kojom nemate iskustva, važno je da što više detalja započnete, a ne da se oslonite na pamćenje. Preporučujemo da zasebnu terensku beležnicu posvetite svojim opažanjima. Zabeležite što više rečenica od sledećih tačaka:

1. Veličina u odnosu na druge prisutne vrste;
2. Grudi - probajte da je sagledate kao siluetu;
3. Opšte proporcije i detalji građe (s dugackim repom, kratkih krila, itd.);
4. Boje gornje strane (glava, leđa, krila i rep);
5. Boje donje strane (grlo, grud, trbuh i bokovi);
6. Boje i oblici / dužina „golih delova“ peti (džur, noge i prsti);
7. Reza; oblik i položaj usadjenih ili kontrastnih nosaka;
8. Ponašanje (npr. hod, tržaj repa ili otpraj krila, način leta);
9. Glasanje / pesma;
10. Terenske prilike u kojima je posmatranje vršeno (doba dana, vetar, padavine, vidljivost, stanište, itd).

Čvorak, *Sturnus vulgaris*

Zelenčarka, *Corvus chloris*

Žaba, *Fringilla coelebs*

Vrabac pokućar, *Passer domesticus*

Crvenčak, *Erithacus rubecula*

Zelenčarka, *Corvus chloris*

Vrabac pokućar, *Passer domesticus*

Paljski vrabac, *Passer montanus*

Grdnika lasta, *Delichon urbica*

Srednja lasta, *Hirundo rustica*

Golub grivani, *Columba palumbus*

Gugarka, *Streptopelia decaocto*

Čavka, *Corvus monedula*

Vrana, *Corvus corone*

Gačar, *Corvus frugilegus*

Svraka, *Pica pica*

Mali vranac, *Phalacrocorax pygmaeus*
fotografije: Miroslav Šajmonski
<http://www.miroslav-sajmonski.pl>

Liska, *Fulica atra*

Gluvarica, *Anas platyrhynchos*

Obični galet, *Larus argentatus*

Liga za ornitološku akciju Srbije
www.facebook.com/LOASRB
www.ptica.org

Liga za ornitološku akciju Srbije (LOA) nezavisno je, nevladino i neprofitno udruženje građana osnovano 2003. radi zaštite prirode i ptica. LOA je mislija zaštite ptica uopšteno na zaštitu vrsta, njihovih staništa i značajnih područja, ređu delom, i uključivanjem javnosti. LOA nastoji da spreči lokalna nestajanja populacija ptica; smanji broj ugroženih vrsta; poboljša mrežu zaštitnih vrsta, te zaštiti kvaliteta područja i staništa ptica u Srbiji.

Štampano u okviru projekta Wings across the Balkans, koji na širem području zapadnog Balkana vodi BirdLife International, uz finansijsku podršku Evropske komisije. Ciljevi projekta su jačanje kapaciteta organizacija koje se bave zaštitom ptica i prirode, te usklađivanje nacionalnih legislativa s važećom u Evropskoj Uniji. Projekt se sprovodi uz finansijsku podršku EU iz sredstava predpristupnih fondova (IPA), kao iko partnerskih akcionih programa IPA 2008 Local Society / Facility.

Птице су животиње са крилима и кљуном. Младунци се легу из јаја.

5

С обзиром на начин живота птица, дијелимо их на 3 основне групе: [станарице](#) ([врабац](#)), [скиталице](#) ([кугара](#)) и [селице](#) ([рода](#)). Селидба у птица понајприје овиси о понуди хране на подручју гнијежђења. Селидбу птица можемо дефинисати као промјену мјеста боравка читавих птичјих [популација](#), што се понавља у правилним временским размацима. У садашњем облику вјероватно је одређена [леденим добима](#). Лед се спуштао се сјевера и птице су због хладноће и несташнице хране биле потиснуте према југу.. Већина европских птица зимује у [Африци](#) те у једном смјеру прелете и до 10 000 км, а мањи дио на југу [Азије](#). Најдужи пут превале [арктичке чигре](#) које на путу до зимовалишта и натраг прелете и до 34.000км. При истраживању селидбе птица користи се више метода: прстеновање, посматрање, радиотелеметрија и биолошко означавање. Данас је једна од најраширенијих метода прстеновања гдје се птици на ногу стави лагани алуминијски прстен под одређеним бројем. За проналажење пута значајне су [Сунце](#), звијезде, Земљин магнетизам, смјер вјетрова, осјећај за сналажење у простору.

Питања:

1. Наброј 5 домаћих и 5 дивљих животиња које су птице.
2. Знаш ли како се зове птица која плива, а не лети?
3. Опишите птицу коју најбоље познајете (назив, изглед, начин исхране и кретања).
Можеш приказати и у виду мапе ума дату птицу.

4.Група- Гмизавци

Погледајте слике. Прочитајте сљедећи текст и добро размислите па одговорите на питања. Све одговоре напишите у свескама.

ГМИЗАВЦИ = РЕПТИЛИ

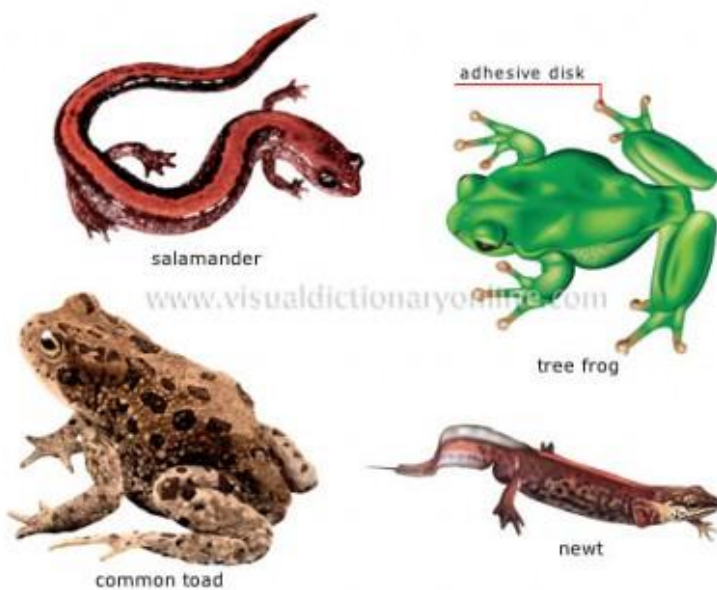
Змије, гуштери, корњаче и неке животиње крећу се гмизањем. Зато се зову гмизавци. Гмизавци су велика и разноврсна група животиња која се састоји од око 6 500 врста. Многе од ових животиња се међусобно разликују и живе у великом броју станишта, од дубоких океана до великих пустиња. Упркос великој разноликости сви гмизавци дијеле неке карактеристике.

Већина гмизаваца леже јаја, али се она разликују од јаја водоземаца зато што имају чврсту, танку љуску уместо желатинасте. Ова љуска штити развој младих у јајету, а што је још важније спречава њихово изумирање. Јаја с љуском су била еволуциони напредак зато што тада одрасли гмизавци нису више морали да се враћају к води да би се размножавали. Њихова водоотпорна јаја могла су да се полажу било гдје, чак и на сувљим местима. Гмизавци су такође били прва група копнених животиња која се развијала у одраслу форму унутар јајета. Нису долазили на свијет као неразвијене ларве, што је случај с већином водоземаца.

Питања:

1. Наброј 5 животиња које припадају гмизавцима.
2. Наброј два највећа гмизавца.
3. Опишите гмизавца којег најбоље познајете (назив, изглед, начин исхране и кретања). Можеш приказати и у виду мапе ума датог гмизавца.

5.Група- Водоземци

Погледајте слике.
Прочитајте сљедећи текст
и добро размислите па
одговорите на питања.
Све одговоре напишите у
свескама.

Водоземци су жабе и неке друге животиње које живот започињу у води. Касније већина живи поред воде. Водоземци су веза између риба и копнених животиња.

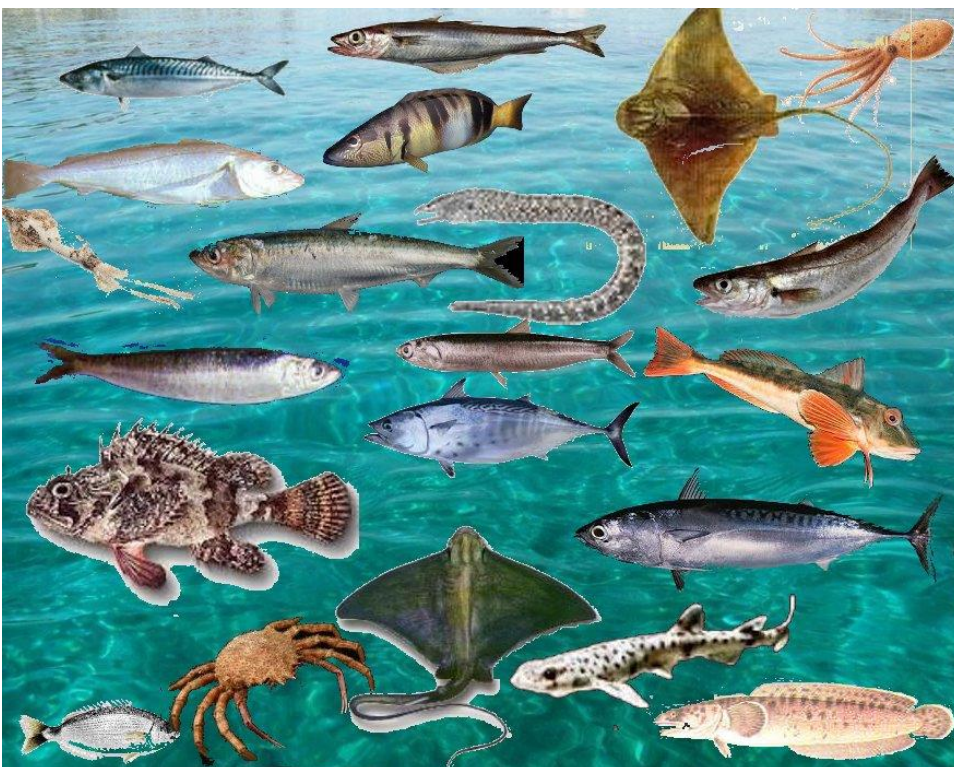
У ову групу спадају и даждевњаци, као и рјеђе врсте, као што су циновске сирене, амерички даждевњаци и слијепи гуштери. Водоземци се једнако добро сналазе у води и на копну.

Већина водоземаца лијеже се из јаја која су положена у воду, или у неколико случајева, у влажно тло или гнијезда направљена од стврднуге слузи. Када се излегу, млади водоземци или ларве живе као потпуно водене животиње. Они који се роде на копну одвијугају у најближу бару или испадну из гнијезда у ријеку. Ларве жаба зову се пуноглавци. Пуноглавци у почетку немају ноге. Пливају користећи дуги реп који има перају сличну рибљој која пролази цијелом дужином тијела. Како расту, ларвама ничу ноге. Обично задње ноге почињу да расту прве, после чега слиједи пар предњих ногу. Одрасле жабе немају реп, а после неколико првих месеци реп пуноглавца почиње да се упија у тијело - не отпада.

Питања:

1. Наброј 3 животиње које припадају водоземцима.
2. Зашто жабе крекећу?
3. Опишите водоземца којег најбоље познајете (назив, изглед, начин исхране и кретања). Можеш приказати и у виду мапе ума датог водоземца.

6. Група- Рибе

Погледајте слике. Прочитајте сљедећи текст и добро размислите па одговорите на питања. Све одговоре напишите у свескама.

Рибе живе у води. Крећу се пливањем. Већина риба испуштају јајашца, иако неке врсте рађају потпуно развијене младе. Многе врсте риба производе на хиљаду јајашаца, јер само малобројна јајашца преживљавају и развијају у одрасле јединке. Животни циклус риба износи од неколико мјесеци па и до 100 година. Многе рибе не брину за своја јајашца и младе, него их препуштају самима себи. Друге су рибе брижни родитељи и жестоко бране своје потомство. Рибе дишу на [шкрге](#). Шкрге је орган, који код риба преноси из воде кисеоник, који иде у крв. Овакав облик дисања се зове шкржно дисање. Рибе се крећу помоћу пераја. Могу ићи у три димензије: лијево-десно, горе-доље и напријед-назад. Па тако постоји окретање: риба се служи леђним, прсним и трбушним перајама за окретање; вијугање: рибе се крећу лијево-десно у облику слова “С” и висином: помоћу својих прсних и трбучних пераја користи да би се подизала и спустила.

Питања:

1. Наброј 3 врсте риба у нашим ријекама.
2. Како се зову рибе која производе струју?
3. Опишите рибу коју најбоље познајете (назив, изглед, начин исхране и кретања).
Можеш приказати и у виду мапе ума дату рибу.

Напомена: Додатни задатак може бити да смисле занимљива питања другим групама везана за своју врсту животиње.

4. Извјештавање група

Свака група може да бира свог представника, или да се подијеле по питањима које задуже једни друге да одговарају. Мапу ума укратко ће презентовати другим групама и залијепити на пано који сам поставила на табли и лијепимо пар сличица животиња које су ученици донијели. Могу постављати питања другим групама да провјере колико су научили. Сваку групу похвалимо и оцјењујемо њихово залагање.

5. Завршне наставне активности

Ученицима читам загонетке. Рјешење сваке загонетке је једно од живих бића.

ЗАГОНЕТКЕ:

Шумом иде стари стрико
У бундици од игала,
Ко га дирне
Тешко њему – игле нису шала.

ЈЕЖ

Увијек мислиш о меду,
Кад причаш о њој,
С једне стране је у реду,
Ал с друге стране – ЈОЈ.

ПЧЕЛА.

Мог се кљуна жабе плаше,
Живим поред вода,
Гнијездо ми је на оцаку,
Сви ме зову

РОДА

Чим се расцвјета цвијеће
и топли вјетар заструји,
она ко метак излијеће
И ваздан зуји, зуји.

Ко ме буде јео
вид ће му бити бољи
наранџасте сам боје,
па, зар нисам у моди.

МРКВА

Литература

1. Бранковић. Д., Илић, М. (2004). *Основи педагогије*. Бања Лука: Комесграфика.
2. Илић, М. (2010). *Инклузивна настава*. Источно Сарајево: Филозофски факултет.
3. Станојловић, С., Фатић, М., Ђаковић, П., Спасојевић, П. (2013). *Природа и друштво за трећи разред основне школе*. Источно Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
4. <https://bs.wikipedia.org/wiki/Sisari> прочитано 20.2.2016.
5. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Ribe> прочитано 20.2.2016.
6. <http://www.bionet-skola.com/w/Gmizavci> прочитано 20.2.2016.